

DOOR WELKE KRACHT?

Lezen:

Handelingen 4:1-7

Inleiding

Wie over Jezus spreekt, kan rekenen op belangstelling, maar niet altijd op instemming. Dat blijkt duidelijk uit dit gedeelte. Petrus en Johannes hebben tot het volk gesproken over Jezus en over de opstanding uit de doden. Hun boodschap roept geloof op, maar ook verzet. Terwijl velen luisteren en tot geloof komen, grijpen invloedrijke leiders in. De apostelen worden gevangengezet en de volgende dag ondervraagd.

In deze verzen ontmoeten wij dus twee reacties op het Evangelie: geloof en tegenstand. Tegelijk klinkt er een belangrijke vraag: door welke kracht en in welke naam gebeurt dit? Die vraag is niet alleen van belang voor de leiders in Jeruzalem. Ook vandaag is het nodig om stil te staan bij de bron, de inhoud en de betekenis van het getuigenis over Jezus. Wat maakt dit getuigenis zo krachtig? En hoe reageren wij erop?

Bijbelstudie

Het gedeelte begint midden in een gebeurtenis: Petrus en Johannes spreken tot het volk. Uit het voorafgaande weten wij dat zij betrokken waren bij een wonderlijke genezing, maar in deze verzen ligt de nadruk vooral op hun verkondiging. Zij leren het volk en maken bekend dat er in Jezus opstanding uit de doden is. Dat is de kern van hun boodschap.

De priesters, de hoofdman van de tempel en de sadduceeën komen op hen af. Deze groepen vertegenwoordigen religieuze en maatschappelijke invloed. De hoofdman heeft toezicht op de orde rond de tempel. De priesters hebben een belangrijke plaats in de eredienst. De sadduceeën worden in het bijzonder genoemd omdat zij moeite hebben met de gedachte aan de opstanding uit de doden. Juist dat onderdeel van de boodschap maakt hen zeer ontevreden.

Hun verzet ontstaat dus niet alleen omdat Petrus en Johannes spreken, maar vooral vanwege wat zij verkondigen. De apostelen brengen Jezus opnieuw in het middelpunt. Zij spreken niet slechts over een inspirerend voorbeeld of een leraar uit het verleden. Zij verkondigen dat er in Jezus opstanding uit de doden is. Daarmee spreken zij over een werkelijkheid die de grenzen van menselijke macht en dood doorbreekt.

De reactie van de tegenstanders is hard. Zij slaan de handen aan Petrus en Johannes en zetten

hen vast tot de volgende dag, omdat het inmiddels avond is. Opvallend is dat de apostelen niet worden weerlegd met een inhoudelijk antwoord. Er wordt niet beschreven dat de leiders de boodschap uit de Schrift onderzoeken of de feiten zorgvuldig bespreken. Zij grijpen in door macht uit te oefenen. Dat laat zien dat tegenstand tegen het Evangelie niet altijd voortkomt uit gebrek aan informatie. Soms staat er iets anders op het spel: gezag, invloed, overtuigingen of de bereidheid om zich aan de waarheid gewonnen te geven.

Toch blijkt de gevangenschap niet het einde van het getuigenis. Vers 4 vertelt dat velen van degenen die het woord gehoord hebben, geloofden. De tegenstand verhindert niet dat het woord vrucht draagt. Terwijl Petrus en Johannes worden vastgehouden, werkt hun boodschap door in de harten van luisteraars. Het aantal mannen dat tot geloof komt, groeit tot ongeveer vijfduizend.

Dat getal onderstreept de omvang van de gebeurtenis. De verkondiging heeft grote gevolgen. Maar het belangrijkste is niet het aantal op zichzelf. Het gaat erom dat mensen het woord horen en geloven. Geloof is hier geen vage waardering of bewondering. Het is een reactie op de verkondigde boodschap over Jezus en de opstanding. Mensen worden erdoor geraakt en komen tot een nieuwe overtuiging.

Daarbij valt op dat het woord eerst wordt gehoord. Het geloof staat niet los van de boodschap. De apostelen brengen niet zichzelf naar voren en proberen ook niet door menselijke aantrekkingskracht de aandacht vast te houden. Zij spreken over Jezus. De gemeente groeit niet doordat tegenstand ontbreekt, maar doordat God het verkondigde woord gebruikt, ook onder moeilijke omstandigheden. Dat is bemoedigend voor ieder die zich afvraagt of een getuigenis wel zin heeft wanneer er weinig belangstelling of veel weerstand is.

De volgende dag vergaderen de oversten, ouderlingen en schriftgeleerden in Jeruzalem. Het is een officiële bijeenkomst van mensen die aanzien en verantwoordelijkheid hebben. De namen Annas en Kajafas worden genoemd, evenals Johannes, Alexander en anderen uit het hogepriesterlijke geslacht. De samenstelling van deze vergadering maakt duidelijk dat Petrus en Johannes tegenover een machtig college staan. Zij zijn geen gelijkwaardige gesprekspartners naar menselijke maatstaven. De apostelen zijn gevangenen; de anderen bekleden hoge posities.

Toch keert het perspectief in vers 7 zich om. De leiders laten Petrus en Johannes in het midden staan en vragen hun naar de kracht en de naam waardoor zij dit gedaan hebben. De vraag gaat over de bron van hun handelen. Zij willen weten: Wie geeft u het recht? Op welke macht beroept u zich? Wie staat er achter wat hier gebeurt?

Dat is een wezenlijke vraag. Bij iedere vorm van christelijk spreken moet worden gevraagd waar de kracht vandaan komt. Gaat het om menselijke overtuigingskracht, persoonlijke moed, een sterke organisatie of sociale invloed? In dit gedeelte ligt het antwoord al besloten: de apostelen hebben gesproken over Jezus en over de opstanding in Hem. Hun optreden staat niet op zichzelf. Het is verbonden met Zijn naam.

De tegenstanders gebruiken het woord “naam” niet als een losse aanduiding. Een naam verwijst naar de persoon zelf, naar zijn gezag en betekenis. De vraag naar de naam is daarom de vraag naar de persoon achter het handelen. De leiders beseffen dat de gebeurtenis niet zomaar kan worden afgedaan. Er is iets gebeurd en er is een boodschap die veel mensen in beweging brengt. Daarom willen zij weten welke autoriteit hier werkzaam is.

Voor ons ligt hier een scherpe spiegel. Wij kunnen geraakt worden door de moed van Petrus en Johannes, maar het gedeelte wijst uiteindelijk niet naar hun karakter. De kracht ligt niet in de apostelen als uitzonderlijke mensen. Zij zijn mensen die spreken, gearresteerd kunnen worden en voor een rechtbankachtige vergadering worden geplaatst. Toch zwijgen zij niet. Hun getuigenis heeft zijn oorsprong in Jezus en in de werkelijkheid van Zijn opstanding.

Ook wordt zichtbaar dat geloof en tegenstand naast elkaar kunnen bestaan. Dezelfde verkondiging die de leiders zeer ontevreden maakt, brengt anderen tot geloof. Dat vraagt om een persoonlijke reactie. De vraag is niet alleen wat anderen van Jezus vinden. De vraag is ook wat u doet met het woord dat u hoort. Blijft het bij belangstelling, weerstand of uitstel? Of brengt de boodschap over Jezus u tot geloof en vertrouwen?

Dit gedeelte moedigt bovendien aan om niet alleen naar zichtbare omstandigheden te kijken. De apostelen zitten vast, de leiders vergaderen en de macht lijkt bij de tegenstanders te liggen. Toch groeit de gemeente. De gevangenschap van de boodschappers houdt de voortgang van het woord niet tegen. Dat betekent niet dat tegenstand onbelangrijk is of dat gelovigen geen moeilijke gevolgen kunnen ondervinden. Wel blijkt dat menselijke macht uiteindelijk niet bepaalt of het Evangelie kracht heeft.

De centrale vraag van dit gedeelte blijft daarom actueel: door welke kracht en door welke naam leeft en spreekt de kerk? Het antwoord moet niet gezocht worden in menselijke prestaties, maar in Jezus, Die door de apostelen verkondigd wordt als de Levende. Wie deze boodschap hoort, wordt voor een beslissing geplaatst. Tegenstand en geloof zijn verschillende reacties, maar onverschilligheid is moeilijk vol te houden wanneer de vraag naar Jezus zo duidelijk wordt gesteld.

Vragen

1. Welke groepen komen op Petrus en Johannes af, en wat zegt hun aanwezigheid over de ernst van de tegenstand?
2. Waarom zijn de tegenstanders volgens vers 2 bijzonder ontevreden?
3. Wat valt op aan de combinatie van gevangenschap van de apostelen en geloof van velen?
4. Waarom is de opstanding uit de doden een kernpunt in de boodschap van Petrus en Johannes?
5. Welke betekenis heeft de vraag: “Door wat kracht, of door wat naam hebt gij dit gedaan?”
6. Wat leert dit gedeelte over de verhouding tussen menselijke macht en de voortgang van het Evangelie?

7. Welke verschillende reacties op het gehoorde woord ziet u in dit gedeelte, en waar herkent u uzelf daarin?
8. Hoe kunt u in uw eigen omgeving spreken of handelen vanuit de naam van Jezus, zonder op uzelf te vertrouwen?